

KOHILA

Kohila valla ajaleht

31. oktoober 2024. Nr 15 (357)

Sündmused:

- 3.11 kell 9.00 –15.00** Kohila talvekuu laat Kohila raudteejaama platsil
- 8.11 kell 15.00** Vanadest raamatutest jõulukaunistuste valmistamine Kohila raamatukogus
- 9.11 kell 11.00** Kohila valla sportlik isadepäev Kohila Gümnaasiumi hoovis
- 10.11 kell 12.00** Jõulupärja töötuba Hageri rahvamajas
- 13.11 kell 18.00** Õnne Uusi loeng „Teadlik mina ja laps“ Kohila Mõisakoolis
- 14.11 kell 17.30** Maili Liinevi koolitus „Lapsest lähtuv mõtteviis“ Sipsiku Lasteaia saalis
- 20.11 kell 18.00** Õpituba „Tšingis-khaani jälgedes“ Kohila Gümnaasiumi auditoriumis
- 20.11 kell 19.00** Kohila valla mälumäng Hageri rahvamajas
- 23.11 kell 16.00** Kaupo Männiste juubelkontsert Hageri rahvamajas
- 1.12 kell 17.00** Esimese advendiküünla süütamine Kohila Vabaduse platsil
- 6.12 kell 19.00** Seltskonnatantsude õhtu ja kontsert puhkpilliorkestriga Saku Hageri rahvamajas
- 6.–8.12 (R kell 16.00–20 ning L ja P kell 10.00–15.00)** Midrimaa Hageri muuseumis
- 13.12 kell 16.00–21.00** Kohila jõulumaa: suur talve tantsupidu ja jõululaat Kohila Vabaduse platsil
- 14.12 kell 11.00** Koduste laste jõulupidu Hageri rahvamajas

NÄITUSED

- Kuni 28.11** Eesti Kunstiakadeemia arhitektuuri ja linnaplaneerimise 2. kursuse tudengite "Hüljatud maastike" erialastudio projektide näitus Kohila raamatukogus.
- Kuni 30.11** näitus „Jaan Kaeli pärand Hageri kihelkonnas“ Hageri muuseumis.
- Kuni 9.12** Lisett Delii Lindebergi lehvikute näitus Kohila raamatukogus.

Kohilas toimus teine haridusseminar, mille fookuses oli tõhus õppimine

23. oktoobril toimus Kohila Gümnaasiumis teine Kohila haridusseminar, mille peateema oli sel korral tõhus õppimine. Seminaril osales 140 enesearengust huvitatud haridusspetsialisti 25 erinevast koolist, lasteaiaist jt organisatsioonidest üle Eesti.

Kohila valla haridusametused panid juba teist korda koostöös Kohila Vallavalitsusega seljad kokku, et ühiselt Eesti haridust veelgi paremaks muuta. Parim viis õppida on läbi kogemuste vahetamise, äratuntavate seoste loomise ja ise aktiivselt osalemise.

Kui 2022. aastal toimunud esimese haridusseminari eesmärk oli teineteise eripäradega tutvumise kaudu kasvatada Kohila valla haridusametuste omavahelist koostöövõrgustikku, siis sel korral võeti fookusesse tõhus õppimine.

Seminaril peaesinejaks oli viimased 13 aastat haridusvaldkonnas õpetajana, Tartu ja Tallinna Ülikoolides õppejõu ja nooremteadurina töötanud ning uurimisprojektide ja teadusartiklite koostamises osalenud Triinu Pääsik. Triinu on MTÜ Haridusmentorid asutaja ning Noored Kooli programmis osalejate mentor ja värske programmijuht. Aktiivse kahetunnise seminaril jooksul said osalejad oma nahal kogeda, kuidas kasutada õppijana autonoomsust, kuidas toimub koostöine õpe ning millised on nüüdisaegse õpikäsituse kolm vaala. “Seda kõike teen veidi salakavalal moel nii, et osalejad jõuavad tõdemuseni alles ettekande lõpuks,” ütles Triinu Pääsik sissejuhatuses.

Kohila Haridusseminari üheks lahutamatuks osaks on töötoad, mida viisid läbi Kohila valla asutused. Sel aastal toimus 12 töötuba, kõik seminaril külalised said osaleda neist kahes. Töötoad toimusid koolimaja klassides, auditoriumis, laboris ja ka õues. Kõige suurem huvi oli Kohila Mõisakooli töötoa “Tõhus õppimine läbi kindla distsipliini ja iseloomukasvatuse” vastu. Põnevamad ja populaarsemad olid veel Kohila Raamatukogu töötuba “E-raamatute platvormid ja lugemist hõlbustavad äpid”, Kohila Kunstide Kooli “Rokkiv barokk”, Sutlema-Aespa Lasteaia “Digitaalne põgenemistuba” ja Kohila Gümnaasiumi “Me loeme!”.

Seminaril lõpetas motiveeriv esinemine arengupartner Signe Ventselilt, kes innustas osalejaid mõtlema kastist välja ning julgustas leidma uusi ja innovaatilisi lähenemisi haridustöös. Ventsel rõhutas, et muutused hariduses algavad igapäevastest, ning

pani osalejaid mõtlema, kuidas saaks iga õpetaja oma töös väikes- sammudega suuri muutusi saavutada. Haridusseminari idee sündis Kohila valla hariduselu eestvedajatel 2022. aastal, osaledes kaheksat Eesti omavalitsust ühendavas URBACT võrgustiku projektis. Selle projekti eestvedaja oli tänane Saku valla haridus- ja kultuuriteenistuse juht Katrin Parve. Rõhkem infot Kohila haridusseminari kohta saab lugeda valla kodulehelt kohila.ee/haridusseminar. Seminaril korraldajad on tänulikud kõikidele osalejatele ning ootavad põnevusega järgmist võimalust, et taas koguneda ja koos arutada, kuidas haridust veelgi paremaks muuta.

Kalle Uusmaa

Praktiline ning kõiki osalejaid kaasav näidistund "Muld uurimisobjektina". Õpitoas osalejal oli võimalus panna end õpilase rolli ning tunnetada ja analüüsida, kas ja kuidas praktilised tegevused ning seoste loomine ümbritseva eluga aitavad omandada, mõista, kinnistada teooriat.

**KOHILA VALLA
SPORTLIK
ISADEPÄEV**

**9. NOVEMBRIL KELL 11:00
KOHILA GÜMNAASIUMI EES**

Tule ja veeda sportlikult põnev isadepäev orienteerumise, sportlike mängude ja meisterdamisega!

**Kell 13.15 selgub Kohila valla
AASTA ISA JA VANAI SA 2024**

Meeleolu loovad Kohila Gümnaasiumi koolibänd ning **TEADUS-SHOW**

Tutvuda saab politsei, kiirabi ja päästemeti ja Keskkonnahariduse keskuse tööga.

Kõhu täidab **Toidutõld** ja **Jäämari**

Korraldajad: Kohila valla Noortekeskused, Kohila Gümnaasium, Kohila Spordikeskus, Hageri Rahvamaja, Kohila vallavalitsus, Kohila Keskkonnahariduse keskus

Talihooldeteostajad Kohila vallas

Lumetõrjet teostatakse vallale kuuluvatel teedel, avaliku kasutamise lepingu või isikliku kasutusõiguse alusel avalikuks kasutamiseks määratud erateedel ja nendel erateedel, mille hooldamiseks on esitatud avaldus.

Kohila vallas teostavad lumetõrjet erinevates piirkondades järgmised teenusepakkujad:

- 1. piirkond**, mis hõlmab Pahkla, Angerja, Salutaguse, Loone, Mälvivere, Urge külasid ja Prillimäe alevikku – talihooldust teostab Leonhard Weiss Viater OÜ, tel 5331 7777, e-post hoole@wv.ee.
- 2. piirkond**, mis hõlmab Aespa alevikku, Vilivere, Urge ja Vana-Aespa külasid - talihooldust teostab Leonhard Weiss Viater OÜ, tel 5331 7777, e-post hoole@wv.ee.
- 3. piirkond**, mis hõlmab Kohila alevit, Masti, Urge, Pukamäe, Loone, Lohu, Mälvivere ja Kadaka külasid – talihooldust teostab OÜ Landhe Trade, tel 5219 138, e-post landhehoole@gmail.com.
- 4. piirkond**, mis hõlmab Hageri alevikku, Hageri, Masti, Aandu, Rootsi, Kadaka, Vana-Aespa, Sutlema, Lümandu, Põikma, Rabivere, Adila ja Pihali külasid - talihooldust teostab Leonhard Weiss Viater OÜ, tel 5331 7777, e-post hoole@wv.ee.

Aivar Puur
teede peaspetsialist

Alates 1. novembrist 2024 veab Kohila vallast olmejäätmeid ära AS Eesti Keskkonnateenused

Alates 1. novembrist 2024 veab Kohila vallast olmejäätmeid ära korraldatud jäätmeveo riigihanke võitnud AS Eesti Keskkonnateenused. Sama ettevõtte korraldab jäätmete käitlemist ka Kohila jäätmejaamas.

Korraldatud jäätmeveoga on hõlmatud järgmised jäätmeliigid:

- kodumajapidamises tekkivad segaolmejäätmed ehk prügi;
- biolagunevad toidujäätmed ehk köögi- ja sööklajajäätmed;
- biolagunevad aia- ja haljastujäätmed (tiheasustusaladel);
- suurjäätmed;
- segapakendid (tiheasustusaladel);
- klaaspakendid (tiheasustusaladel);
- suurjäätmed;
- paber ja kartong (papp).

Rohkem infot Kohila vallas kehtivate nõuete kohta leiab Kohila valla jäätmehooldusekirjast Kohila valla kodulehelt <https://kohila.ee/korraldatud-jaatmevedu>.

Biolagunevate toidujäätmete kompostijaks vormistamise juhendi leiab Kohila valla kodulehelt <https://kohila.ee/kompostimine>.

Siiri Treimann
keskkonnanounik

AS Eesti Keskkonnateenused Artelli 15, Tallinn; tel 640 0800 või 1919; e-post: tallinn@keskkonnateenused.ee

Kohila valla ajaleht
Toimetuse:
Merle Beljæev, tel 5342 3483
e-post: merle.beljaev@kohila.ee
Keeletoimetaja:
Hanna Mari Villsaar,
e-post: h.m.villsaar@gmail.com
Väljaandja:
Kohila vallavalitsus

Küljendus
PR Disain
Trükk:
Trükiteenused OÜ
Tiraaž: 3400
Järgmine ajaleht ilmub 21. november 2024.
Kohila vallavalitsus,
Vabaduse 1, Kohila 79804,
tel 489 4760
e-post: vallavalitsus@kohila.ee

Perearst Argo Lätt: parim aeg gripivastaseks vaktsineerimiseks

Viiruste kõrghooajal haigestub Eestis grippi kümneid tuhandeid inimesi. Kõige rohkem vajavad gripi vastu kaitset riskirühmad – kuni 7-aastased väikelapsed, lapseootel naised, üle 60-aastased ning samuti alaealised, kellel on tervise seisundi tõttu suurem risk tüsistusteks ja raskeks põdemiseks. Perearst Argo Lätt soovib riskirühmadel end enne gripihooaja algust ära vaktsineerida.

“Gripp levib Eestis peamiselt siis, kui on külm, kole ja sombuine aeg. Vaktsiini toime saavutab haripunkti umbes kahe kuni kolme nädala jooksul pärast vaktsineerimist,” selgitas dr Argo Lätt. “Vanusega tõuseb krooniliste haiguste hulk, mistõttu mõjub gripp raskemalt ning võib tekitada ka tõsiseid tüsistusi. Seepärast on oluline, et kõik riskirühmad end gripi vastu vaktsineeriks,” sõnas dr Lätt.

Gripi riskirühmadele on vaktsineerimine tasuta. Vaktsineerida saab perearstikeskustes, mitmetes apteekides ja raviasutuste vaktsineerimiskabinettides üle Eesti.

Elmisel viirushooajal haigestus Eestis grippi ligikaudu 35 000 inimest, kellest üle 1 500 vajas haiglaravi. Gripi tüsistustesse suri enam kui 100 inimest, nende hulgas ka üks laps. „Väikelapsed võivad põdeda grippi raskelt, sest nende immuunsüsteem ei ole veel õppinud selle viirusega võitlema. Eakatel võib gripi põdemine kutsuda esile ka muude, eriti krooniliste südame-, hingamis- ja veresoonehaiguste ägenemist,” ütles Terviseameti gripikeskuse peaspetsialist Julia Geller.

Vaktsineerimisjärgne kaitse kujuneb kahe kuni kolme nädala jooksul pärast kaitsesüsti. “Kui teha vaktsiini hooajal algul, siis on viiruse intensiivse leviku ajaks immuunsus olemas. Gripi kõrghooaeg on peagi algamas, seega on just praegu õige aeg vaktsineerida, et kaitsta ennast ja oma lähedasi haiguse raskete tagajärgede eest,” lisas Julia Geller.

Raplamaal saab end gripi vastu vaktsineerida Raplamaa haiglas, perearstikeskustes ning Risti ja Hariduse tänavatel asuvas Benu apteekides. Vaktsineerimiseks tuleks võtta ühendust oma perearstikeskusega või broneerida aeg raviasu-

tuse kodulehe kaudu. Raviasutuste kontaktid leiab veebilehelt www.vaktsineeri.ee/lahen-vaktsineerima.

“Viirushooaja eel julgustan inimesi end vaktsineerimisega kaitsma. Apteekides saab seda teha kiiresti ja mugavalt, ühendades vaktsineerimise tavapärase poeskäigu või jalutuskäiguga. Apteek on sageli ka kõige lähem ja lihtsamini ligipääsetav koht vaktsineerimiseks,” ütles Eesti Proviisorapteekide Liidu juht Ly Rootslane. Apteegis vaktsineerimiseks saab broneerida aega veebilehel www.vaktsineeripteegis.ee.

Gripivaktsiini on tasuta hoolekandeaustute elanikele, kõigile üle 60-aastastele, lapseootel naistele, kuni 7-aastastele lastele ning gripi riskirühma kuuluvatele alaealistele, kellel on tervise seisundi tõttu suurem risk raskelt haigestuda. Inimestele, kes riskirühma ei kuulu, maksab gripivaktsiini kuni 30 eurot, sõltuvalt vaktsineerimisasutuse hinnakirjast.

Rohkem infot leiab veebilehelt www.vaktsineeri.ee.

Emily Bollverk

Mida teha biolagunevate toidujäätmetega?

Alates 1. jaanuarist 2024 tuleb biolagunevaid toidujäätmeid koguda teistest jäätmetest eraldi ja anda need käitlemiseks üle jäätmevedajale või kompostida nõuetekohaselt oma krundil, kusjuures tekkinud kompost tuleb kasutada samal krundil.

Komposter on igast küljest kinnine kompostikast ja mõeldud aastaringseks biolagunevate toidujäätmete kohtkompostimiseks. Komposter võib olla poest ostetud või isetehtud. Kompostrisse sobib panna näiteks liha- ja kalajäätmeid (sh kalaluud), riknenud köögi- ja puuvilju, nende koorimisjäätmeid, leiba, saia, poolfabrikaate, pagaritooteid, kondiitritooteid, juustu, munakoori ja muid tahkeid toidujäätmeid. Samuti sobib sinna panna majapidamis- ja pabersalvrätte, kohvipaksu, paberfiltrid, teepakke, pabermassist munareste, toataimi, lõikelilli jms.

Alates 1. novembrist 2024 veab Kohila vallas jäätmeid ära Eesti Keskkonnateenused. Täna on uus jäätmevedaja saat-

nud kõigile Kohila valla jäätmevaldajatele uued lepingud ja jäätmete äraveo graafikud. Toidujäätmete äraveoks tuleb need panna sellisesse kogumismahutisse, mida saab tühendada prügiautoga. Toidujäätmete äravedu on tasuta, kuid tühisõit (konteinerit pole välja pandud või auto ei pääse konteinerit tühendamaks) on tasuline.

Kui jäätmevaldaja pole end registreerinud Kohila vallavalitsuses biolagunevate toidujäätmete kompostijaks, tuleb tal toidujäätmed vedajale üle anda. Jäätmevaldaja saab kompostimist registreerida elektrooniliselt EVALD-keskkonnas. Juhised on leitavad Kohila valla kodulehelt <https://kohila.ee/kompostimine>. Kui arvutit ei saa kasutada, siis võib avalduse koos fotoga krundil olevast komposterist saata Kohila vallavalitsusele (Vabaduse tn 1, Kohila alev).

Siiri Treimann
keskkonnanounik

Kohilas toimus haridus- asutustele suunatud ohutusõppus „Kohila ÄKK“

22. oktoobril kogunesid Kohila Gümnaasiumisse valla põhikoolide õpetajad ja töötajad, et osaleda praktilisel ohutusõppusel „Kohila ÄKK“. Üritus pakkus võimaluse harjutada kiiret ja tõhusat tegevust ohtuolukordades, kus osalejad said läbi mängida realistlikke kriisisituatsioone.

Õppuse käigus said osalejad osa erinevatest töötubadest, kus käsitleti kriitilisi ja elulisi olukordi. Päästemeet juhendas tulekustuti ja tuletaki kasutamist tulekahju kustutamisel ning õpetas evakueerumist pommiähvarduse korral. Politsei viis läbi töötubasid, kus harjutati koolis kaskuste lahendamist, õpilaste kottide kontrollimist keelatud esemete osas ning reageerimist relvaga seotud juhtumitele.

Transpordiameti spetsialistid juhendasid, kuidas tagada ohutu bussireis, õpetades sealhulgas turvavööde kasutamist olulisust ja lahtiste esemete turvalisuse tagamist. Samuti harjutati käitumist õnnetuse korral. Punane Rist õpetas osalejaid andma esmaabi haavade, minestuste ja alkoholimürgistuse korral.

Koolitusel pöörati tähelepanu ka meediasuhtlusele. Sven Soiver TV3-st jagas õpetajatele nõu, kuidas kriisilukorras ajakirjanikega suhelda ning milliseid vigu vältida. Naiskodukaitse esindajad andsid juhiseid selle kohta, mida peaks väljasõidule minnes kaasa pakkima, olgu tegemist matka või rongireisiga.

„Õppuse eesmärk oli anda õpetajatele praktilisi oskusi, et nad suudaksid hädaolukordades kiiresti ja kindlalt reageerida,“ selgitas Raplamaa omavalitsuste liidu turvalisuse ja terviseenduse spetsialist **Ülle Laasner**. „Teooriat saab õppida klasisiruumis, kuid just praktikas läbimängitud olukorrad aitavad kogemusi kinnistada ning annavad reaalse ettekujutuse, kuidas kriisisituatsioonides tegutseda,“ lisas Laasner.

Õppusel osales ka ligi 30 simulanti, kes löid autentseid stsenaariume, et harjutada õpetajate reageerimist keerulistes olukordades ja parandada koostöövõimet kriiside lahendamisel.

Merle Beljäev

Raplamaa aasta koolitaja ja õpiteo eripreemiad tulid Kohilasse

23. oktoobril toimunud Raplamaa täiskasvanuhariduse tunnustusüritusel pälvisid eripreemiad kaks Kohila valla silmapaistvat algatust. Irene Volk tunnustati Raplamaa aasta koolitaja 2024 eripremia vääriliseks ning Kohila 3 liikumissari pälvis Raplamaa aasta õpiteo 2024 eripremia.

Irene Volk, Kohila Keskkonnahariduse Keskuse juhataja, on teinud silmapaistvat tööd keskkonnahariduse edendamisel. Tema juhtimisel on loodud mitmeid haridusprogramme, mis tõstavad teadlikkust loodushoiu ja jätkusuutliku eluviisi teemadel. Irene Volk on aidanud mitmesuguste keskkonnahariduslike programmidega tuua uusi teadmisi ja oskusi nii täiskasvanutele kui noortele.

Samal üritusel tunnustati ka Kohila 3 liikumissarja, mis pälvis Raplamaa aasta õpiteo 2024 eripremia. Artur Ojasalu

eestvedamisel korraldatud liikumissari on olnud edukas kogukonna sporditegevuste edendamisel, tuues tugitoolisportlased välja ja pakkudes võimalusi liikumisharrastusteks. Sarja raames toimusid erinevad spordiüritused, mis kaasasid sadu kohalikke elanikke ja motiveerisid kogukonda aktiivselt elukestvas õppes osalema.

Raplamaa täiskasvanuhariduse tunnustusüritusel oli sel aastal Kohila valla esindajad nominendiks paljudes kategooriates. Tunnustusüritusel, mis austab õppimist, koolitamist ja elukestvat õpet, tõsteti esile järgmised kandidaadid:

Aasta õppija 2024:

- **Ülle Tamm** – Kohila raamatukogu raamatukoguhoidja ja majandusjuhataja
- **Elo Jakobson** – Eesti Rahvusraamatukogu humanitaarsaali koordinaator
- **Kristiina Seppel** – Kohila Mõisakooli arendusjuht ja õpetaja

Aasta koolitaja 2024:

- **Liisi Ploomipuu** – Kohila raamatukogu hoidja
- **Veera Lepik** – Kohila Kunstide Kooli ringijuhendaja
- **Aasta õpiteo 2024:**
- **Salutaguse õpib ja areneb** – Salutaguse MTÜ, Kohila vald

Aasta õppijasõbralik tööandja 2024:

- **Kohila vald** – Kohila vallavalitsus on esitatud tunnustuse kandidaadiks tänu oma panusele töötajate elukestvasse õppesse ja arendustegevusse.

Need nominatsioonid toovad esile Kohila valla aktiivse rolli täiskasvanuhariduse ja kogukonna arengu toetamisel.

Merle Beljäev

Teadlik mina ja mu laps

Just sellist pealkirja kannab 13. novembril kell 18-20 Kohila Mõisakoolis lastevanematele toimuv koolitus, mille viib läbi kliiniline psühholoog, perekonna-psühhoterapeut ja hariduspsühholoog **Õne Uus** (pildil).

Õne Uusil on magistrakraad psühholoogias ja doktori- kraad haridusteadustes ning ta töötab Tallinna Ülikooli haridusteaduste instituudis hariduspsühholoogia lektorina. Lisaks on ta pikalt olnud kliiniline psühholoog nii Tartu Ülikooli Kliinikumis kui ka Tallinna Lastehaiglas.

Õne Uusi kirg on hariduspsühholoogia ehk see, kuidas aju õpib. Samuti, millist rolli omavad tähendusliku õppimise juures teised inimesed. Õne Uus uurib ja õpetab, kuidas perekond, õpetaja, eakaaslased ja eelkõige õpilane ise saavad realselt mõjutada seda, mis toimub õppija peas. Ta teab, et õppimine on äge – elumuutev kogemus. Õne Uusi tugevus hariduspsühholoogina on jagada tõenduspõhised teadmised, kuidas parimal viisil rakendada inimaju online võimekust.

Koolitusel tulevad käsitlemisele järgmised teemad:

- Millised normaalse arenguga kaasuvad iseärasused mõjutavad laste mõtlemis- ja õpivõimet?
- Kuidas motivatsioon sellega seonduv?
- Kuidas emotsioon seejuures rolli mängib?
- Millised on ohutegurid?
- Kuidas ja mis täpsemalt on enesejuhitud õppimine?
- Mida saab täiskasvanu teha, et laps saaks teha?

Koolitus on kõigile huvilistele tasuta. Osalemiseks palume registreeruda, andes oma soovist teada 11. novembriks meiliaadressile ingrid.oksaar@kohilamoisakool.ee.

Projekti toetab Kohila vallavalitsus.

Kohila Mõisakooli
lastevanemate koolituse
töörühm

Maili Liinevi koolitus "Lapsest lähtuv mõtteviis"

- Mis on hariduses ja õppimises muutunud ja mida see praktikas tähendab;
- Mida tähendab sisuliselt lapsest lähtuv õpe;
- Iga laps on oluline ja ainulaadne: kuidas jõuda iga lapseni;
- Mis on tulevikuoskused, eluoskused ja projektõpe.

Koolitaja Maili Liinev on suurte kogemustega õpetaja ja eripedagoog, kes on töötanud nii lasteaia kui ka koolis.

VAATA ROHKEM
WWW.MAILILIINEV.EE

Teadaanne animafilmi huvilistele

Novembris 2024 toimub Kohila Kunstide Koolis animafilmi tegemise kursus. See on hea võimalus oma loovus äratada ja ära proovida filmitegemine.

Alustame päris algusest – ideest ja piltstsenariumist – ning lõpetame filmi monteerimise ja heliga.

Kursus toimub järjestikku kolmel laupäeval: 16., 23. ja 30. novembril kell 11–15.

Oodatud on kõik kooliealised huvilised. Kohti on 10-le huvilisele.

Andke endast julgelt märku ning paneme nimed kirja juba nüüd või siis hiljemalt 13. novembril, kirjutades meiliaadressile triin.sarapikkivi@gmail.com.

Kohtumiseni novembris!

Kursuse juhendajad

Villem Tammaru ja Triin Sarapik-Kivi

Animatsioonitundide läbiviimist Kohila Kunstide Koolis rahastab riiklik huvihariduse ja -tegevuse lisarahastuse toetus omavalitsustele.

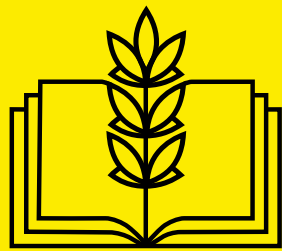
Kohila Kunstide Kool

KOHILA RAAMATUKOGU
NÄITUSESAA LIS

1.11-28.11.2024

Eesti Kunstiakadeemia arhitektuuri ja linnaplaneerimise
2. kursuse tudengite "Hüljatud maastike" erialastuudio projektid

KOHILA GÜMNAASIUM

EELINFO!

Kohila kooli vilistlaste pidu toimub

1. veebruaril 2025.

Lisainfo Marju Tomson Kohila Gümnaasiumi

kogukonnajuht Tel: 5552 0061

E-post: marju.tomson@kohila.edu.ee

Kui kaua jätkub elu Maal?

Laura Välik

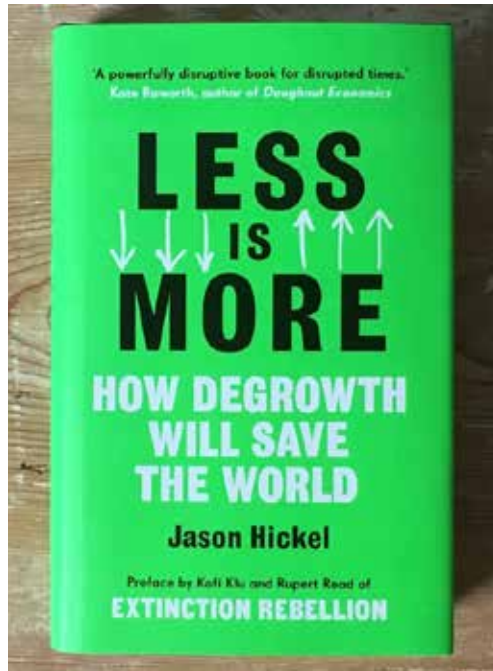
66 miljonit aastat tagasi langes ookeani pH 0.25%. Selle väikese muutuse tagajärjel hukkus 75% maailma mere elukogukonnast. Sajandi lõpuks ootab meid ees ookeani pH langus 0.4%. Kas mõistad, mida see tähendab?

Arvatakse, et 66 miljonit aastat tagasi pühkis Maa pealt elu hiiglaslik asteroid. Kas meiegi pörkusime vahepeal asteroidiga ega märganud seda? Kuidas on Maa elukogukonna olukord võtnud hoopis halvema suuna kui 66 miljonit aastat tagasi?

Mõtles vähirakkudele. Vohades hävitavad nad organismi, milles elavad ja hukuvad nii ka ise. Ka kaugelearenenud vähiga organism võib mõnda aega terve paista. Nii kaua kuni kokku kukub.

Just nagu rakud on osa inimese suuremast organismist, on inimesed osa Maa biosfääri suurest organismist. Me ei oska enam kuigi tihti endist mõelda kui **imepisikestest** osakestest suures tervikus. Nii nägid end siin maailmas aga meie animistlikud esivanemad. Kuni umbes 500 aastat tagasi hakati Euroopa maa-rahvaste hulgas jõustama (fantastiliselt jõuliste meetoditega) hoopis teistsugust, dualistlikku, mõtteviisi – et inimene hakkaks end loodusest eristama, pisike osake end organismi peremeheks ja tarbijaks pidama. Sest kuidas muidu nõustuks Maa rahvas eluandva organismi lõputult rahaks ja luksuslikuks eluviisiks tegemise-ga?

Selle mõtteviisi järgi on nii tavaline inimene kui ka puitmaterjal **kasutatavad** kasu saamiseks. Küllap oled kuulnud sõna inimressurs või loodusressursid? Üks ja sama asi.

Raamat "Less is More", autor: Jason Hickel

Võib-olla on vähirakk igati heasoovlik rakk, kelle mutatsioon on vale mõtteviis: ta peab end organismi peremeheks ja tarbijaks ega tea, et organismi laienedes hävitab ka iseend.

Tuhat aastat tagasi elas Eesti alal vähem kui 200 tuhat inimest, kogu maailmas aga 255 miljonit inimest. Ainuüksi Eesti alal on rahvaarv tuhande aastaga seitsmekordistunud, kuid mõnes maailma piirkonnas on rahvaarvu kasv olnud veelgi plahvatuslikum. Aastal 2025 on maailma rahvaarv 8 miljardit ja 200 miljonit. Ikka kasvamas.

Maa ei ole koos meiega kasvanud. Inimosa-keste kasv Maa suures organismis on tulnud kõigi teiste osakeste arvelt. Neist igapäevaks oli organismis ülioluline. Meist igapäevaks vajab aga pu-

hast õhku, vett, toitu ja sobivat temperatuuri (rõivaid, sooja või jahutatavat ruumi) ehk Maalt kõike seda, mis lubab meil elus püsida ja edasi paljuneda.

Rahvastiku plahvatusliku vohamisega tuleks Maa biosfäär võib-olla ka ajutiselt toime, kui iga osake võtaks ainult nii palju kui päriselt tarvis.

IPBESi (*Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services*) 2019 raporti kohaselt on väljasuremise määr **1000 korda kiirem kui sada aastat tagasi** enne tööstusrevolutsiooni.

Sada aastat tagasi ei olnud talumehel võimalik sõita metsa rasketehnikaga ja hävitada ühe raiega mullastiku elukogukond tuhandeks aastaks. Maarahval (keda oli ka oluliselt vähem) ei olnud võimalik pügada igas maailma otsas aadli kombel looduse elurikkust muruks ega täita unistust isiklikust autost, ka mitmest autost, ja oodata looduse asendamist üha rohkemate ja rohkemate teedega. Või nõuda **triljonite** teiste loomade *toiduks* tootmist. Kui palju on Maa organismi jäänud moodsast inimesest puutumata osasid?

Tööstusrevolutsiooniga kaasnud tehnoloogiline (ja mitte niivõrd intellektuaalne) areng võimaldas sirutada inimkombitsad looduses oluliselt kaugemale, kui on päris vajaduste rahuldamiseks vajalik. Vähh ajas sõrad Maa organismis laiali. Võib ka öelda, et süües kasvas isu. Aga õgargdus on üks surmapattudest.

Hea lugeja! Loo lõpus saame üheskoos tõdeda, et tegu oli tõsise lugemisega. Seega jagan lugemissoovitust, kust saab veelgi parema ülevaate olukorrast ja ka mõned ideed, kuidas suunda muuta. (Kokkupõrget enam võib-olla vältida ei saa, kuid see ei tähenda ka seda, et peaksime teadmatusse jäädes kihutama kokkupõrke suunas täiskiirusel.)

Ökosüsteem purgis

ABC – mida teab igaüks?

Nii algab tähestik. Just nagu ei ole tähestiku tundmata võimalik lugeda, ei saa ilma looduse märke tundmata mõista maailma, milles elame. **Kas sina tunnud looduse märke?** Seda, kuidas märgid omavahel kokku moodustavad sõnu ja seotud lauseid? Milline on looduse lugu?

Küllap oled looduse teemalistes aruteludes kuulnud sõna ökosüsteem. Selle sõna mõistmine on **looduse ABC**. Leia vastus küsimusele – *mida tähendab ökosüsteem?* – ning kirjuta oma vastus rohelehe meeskonnale meiliaadressil khk@kohila.edu.ee. **Põnevaima vastuse avaldame järgmises rohelehes!**

Märksõnad:

biosfäär
animism
dualism
väljasuremise määr
tööstusrevolutsioon
elurikkus

Kui oled noor või õpetaja, aruta nende sõnade tähendust koolis. Kui täiskasvanu, siis värskenda enda mälu ja küsi: kas mäletan nende sõnade tähendust?

Rohekrati töötubade sari alustab

Mirell Vinnal ja Irene Volk

Kohila Keskkonnahariduse Keskus

Kohila Keskkonnahariduse Keskus kutsub Sind osalema Rohekrati töötubade sarjas, kus keskendume loodussäästlike ja praktiliste lahenduste leidmisele igapäevaelus. Igas töötoas saab oskusi, mis aitavad vähendada liigset tarbimist ja luua esemeid just nendest materjalidest, mis parasjagu käepärast.

Rohekrati töötoad on mõeldud igas vanuses osalejatele ja põhinevad "käed-külge" meetodikal – iga osaleja saab kohapeal valmistada prak-

tilise eseme. Omandatud oskust saab hiljem iseseisvalt rakendada. Lisaks oleme rõõmsad, kui jagad enda teadmisi edasi ka teistega, sest nii loome rohkem teadlikkust.

Kui maitsev õhtusöök on kodus söödud ja toitu jääb üle, kas paned selle külmkappi toidukile alla? Või oled mõelnud, kuidas saaks vähem ühekordset plasti kasutada? Kas teadsid, et tavalise toidukile asemel saab kasutada hoopis isevalmistatud mesilasvaha rätikut?

24. oktoobril 2024 leidis aset Rohekrati esimene töötuba „Mesilasvahast toidurätiku valmistamine“. Õpiti, kuidas puuvillase kanga ja mesilasvaha abil luua korduvkasutatav toode, mis on keskkonnasõbralik, rahakotile soodsam

ja ka visuaalselt atraktiivsem. Toidurätik on ideaalne lahendus tervisliku vahepala kaasa võtmiseks, kui ees on ootamas pikk päev.

Tulevastes Rohekrati töötubades teeme näiteks korduskasutatavaid peodekoratsioone või munakarpideid tarbeesemeid nagu näiteks snäkiavaagen jpm. Ootame Sind ikka Kohila Keskkonnahariduse Keskuse ruumides aadressil Kooli 1, Kohila.

Rähn – tore ja kasulik linnuke või tüütu nuhtlus?

Kadri Rütman

Käes on sügis ja selles artiklis võtame vaatluse alla rähnid, kes ennast just praegusel aastaajal häälekalt meelde tuletavad. Eestis pesitseb kaheksa liiki rähne. Toitumise järgi võib neid jagada nelja rühma: sipelgatoidulised **hall-pea-rähn** ja **roherähn**, puidumardika spetsialistid **valgeselg-kirjurähn** ja **laanerähn**, teised putuktoidulised **tamme-kirjurähn** ja **väike-kirjurähn** ning laiema toiduvalikuga generalistid **musträhn** ja **suur-kirjurähn**.

Rähnide tähtsus meie ökosüsteemis avaldub:

TUGILIIGINA – nad loovad elutingimusi paljudele teistele liikidele, näiteks puuõõnsusi. Nende rajatud puuõõnsused sobivad kasutada teistele selgroogsetele – nn õõneloomadele, kes ise õõnsusi rajada ei suuda.

TUNNUSLIIGINA – nende kohalolu järgi saab hinnata muid olulisi keskkonnatunnuseid, mis muidu on varjatud.

SUUNISLIIGINA (laanerähn) – nende elutingimusi parandades saab vähendada samade ohutegurite mõju ka teistele liikidele.

Lisaks parandavad rähnid metsa tervist ja ei ole asjata juba ammu ajast öeldud, et **rähn on metsa sanitar**. Nad loovad oma tpeidivalikuga kasu metsa tervislikule seisundile. Nimelt kasutavad paljud rähniliigid toiduks puidukahjurite vastseid, kaasa arvatud ka praegusel ajal palju pahandust tekitanud kuuse-kooreüraski vastseid.

Suur-kirjurähn toitub talvisel perioodil ka kuuse- ja männikäbidest – neid toksides pudeleb osa seemneid maha ja ka seedetrakti läbinud seemned hakkavad kevadel idanema. Nõnda aitavad rähnid kaasa okaspuude paljunemisele.

Üldiselt on rähnid putuktoidulised, kuid mõnikord võib ka suur-kirjurähn linnupesadest mune ja poegi süüa. Seda aga ainult siis,

Rähni poolt toksitud auk tuulekastis

Suur-kirjurähn

Rähni poolt toksitud linnupesakast

kui toiduotsingutel mõni pesa ette jääb, otseselt nad linnupesi ei rüüsta.

Kõige tuntum ja levinum on Eestis suur-kirjurähn, kuna ta on hea kohastumisvõimega asustamaks väga erinevaid elupaiku ja toiduvalik on tal ka mitmekesisem. Teistel rähniliikidel meil nii hästi ei lähe.

Rähnid on tundlikud meie metsades toimuvatele muutustele, sest rähnide elupaigaks sobivad puistud, kus on liigirikkus, palju vanu ning surnuid puid. Eriti sobivad rähnidele niisked metsad, sest nendel aladel leidub palju kōdunevaid ja haiged puid. Selliseid metsi jääb meil üha vähemaks ja sanitaarräietega raiume ja viime välja just kuivanud puud. Kui meie metsadest kaovad paljud rähniliigid, siis koos nendega kaovad ka sellised liigid, kelle elukeskkond sõltub otseselt rähnide tegevusest.

On kohti, kus rähnide ja inimeste huvid ristuvad ja üks selline probleem, millega ka ise olen kahel viimasel aastal kokku puutunud, on

rähnide lammutustööd inimeste elumajadel ja muude hoonetel.

Nimelt teevad rähnid (enamasti suur-kirjurähn, harvem ka musträhn) palju meeletu mahaomanikele sellega, et toksivad majade puitfassaade, tuulekaste ja isegi krohvitud pindu. Aastas teevad nad mitu õõnsust-pesitsemiseks, õõbimiseks ja puhkamiseks.

Kevadel ajendab neid seda tegema pesitsuskohtade otsimine, kuna puitvooderdisega maja võib linnule tunduda kui tohutu suur puu, kuhu on kerge õõnsust rajada. Kui selgub, et üks koht ei sobi, proovitakse veel ja veel ja seda ilmselt teevad nooremad isendid, kes kõike veel õpivad. Samuti võivad isased rähnid kevadel (kuid ka muul ajal) tulla majaseinale trummeldama ja seda territooriumi märgistamise eesmärgil.

Minu kogemus rähni pahandustööga maja kallas on seotud just sügisega. Ilmselt kogunevad sügisel kärbsed ja muud putukad maja tuu-

lekasti ja rähn üritab neid sealt kätte saada või siis soovib ta endale õõbimis-või puhkekohta rajada. Selle tulemusena on kaks suurt auku minu maja tuulekastis ja lisaks veel hulgaliselt väiksemaid kahjustusi.

Samuti lõhuvad nad inimeste ülespandud linnupesakaste, tehes augud endale sobivaks. Mida siis teha?

Kõige tõhusam meetod on ilmselt kohe-ne kiire reageerimine: kui näeme ja kuuleme rähni maja juures toimetamas on kasu tema järjekindlast minema peletamisest näiteks plaksutades või häälitsedes, sest mida kauem ta segamatult tegutseda saab, seda julgemaks ta muutub. Kahjuks alati see ei õnnestu, sest on päevi, kui pole kedagi kodus. Kodust ära minnes võib jätta raadio rähni tegutsemiskoha lähedale mängima, riputada üles CD plaate, hõbepaberiribasid, linnukujusid või kaubanduses müüdavaid linnupeletajaid. Proovisin minagi kõiki neid eelnimetatud variante ja mingi aeg need ehk toimisid, kuid pidevat kaitset need rähni eest ei andnud.

Kindlasti saab kindlama kaitse, kui paigaldada mõne sentimeetri kaugusele seinast peene silmaga metallvõrk või paks riie, mis takistab ligipääsu hoonele. Abiks on ka vooderdamine, mis summutab trummeldamise kõla. Maja renoveerimisel või uue ehitamisel tiheastusest eemal tuleks probleemi ennetada ja läbi mõelda ka maja kaitse rähnide vastu. Linnupesakaste saab kaitsta, kui panna avade ümber metallplaadid.

Kindlasti ei ole mõtet rähnide peale oma viha välja valada, vaid võiksime mõelda selle peale, et just meie, inimesed, oleme hõivanud ja hävitanud nende looduslikke elupaiku. Õpime neid siis paremini tundma ja nendega koos elama.

Artiklis on kasutatud materjale „Eesti Looduse“ 2015. aasta veebruarinumbrist ja Eesti Ornitoloogideühingu kodulehelt.

Sipsiku lasteaias juurutatakse maast madalast kraanivee joomist

Irene Volk

Kohila Keskkonnahariduse Keskuse juhataja

Mõni aeg tagasi sain juhuslikult teada uudisena teada, et Kohila Sipsiku Lasteaia lastel on kindel harjumus juua kraanivett. Igapäev on lasteaias oma korduvalt kasutatav pudel, mida laps ise kraani all täidab.

Võtsin ühendust Sipsiku Lasteaia, et teada saada, kuidas selline tervislik ja keskkonnasäästlik harjumus lasteaeda sisse viidi. Küsimustele vastasid lasteaias „Rohelise kooli“ programmi meeskonna juht Kristina Lee ja tervisekeskonna juht Mari Laas.

Kuidas te lasteaias sellise mõtte peale tulite, et tekitada laste harjumus kraanivett juua?

Meie lasteaias eesmärk on laste tervise- ja keskkonnateadlikkuse edendamine. Oleme liitunud „Rohelise kooli“ programmiga, mis on olnud suureks toeks rohelisema mõtteviisi kujundamisel ja selle elluviimisel. Meie laste-aed loobus ühekordsete kilesusside kasutamisest, laataldel ühekordsete nõude kasutamisest ja järgmine samm oli loobuda plastpudelitest vee joomiseks.

Kuna Kohilas on joogivesi väga heal tasemel ja lisaks kontrollitakse joogivee kvaliteeti süsteemselt, siis ei ole ka põhjust plastpudelisse seisnud vett juua. Kui mõelda veelgi „rohelistemalt“, siis plastpudeli vee tootmiseks kasutati plasti, lisaks veeseadme jaoks elektrit ning vee

Laps kraaniveega täitmas oma isiklikku joogipudelit. Foto: Rõõmutirtsude rühm

kohaletoomiseks mootorikütust, mis nüüdseks on kõik ära jäänud.

Tõusnud on ka teadlikkus vee joomisest üldiselt, sest ka õuesoleku ajal on vaja vett juua, kuna lapsed on siis aktiivsemad ja liiguvad palju. Seetõttu oli vajalik joogipudelite kasutusele võtmine. Arutasime seda ideed õpetajate ja lastevanematega ning saime palju positiivset tagasisidet.

Milliseid pudeleid lapsed kasutavad ja kas kõigil on meeles pudelid alati lasteaeda kaasa võtta?

Algselt jõudsid lastega lasteaeda tavalised ühekordsed taarapudelid, siis oli teadlikkus vähene. Ei teatud, et see eraldab mikroplasti. Vahepeal kasutasime klaasist pudeleid, millel oli sokk ümber, et kukkudes killud soki sisse jääksid. Aja jooksul on saanud selgemaks, et joogivee pudel peab olema roostevabast terasest või BPA-vabast plastikust.

Meie personal ja lapsevanemad aitavad lastel meelde tuletada, et pudelid oleksid alati kaasas. Lisaks on meil lasteaias varupudeleid juhuks, kui keegi unustab oma pudeli koju. Üldiselt hoiustame ja peseme veepudeleid lasteaias, nädalavahetusel liiguvad need koju. Meil on kokkulepe, et veepudel peab olema igapäevaselt lapsel lasteaias olemas. Liigume palju lasteaias väljaspool ning siis on pudel igal lapsel oma seljakotis kaasas.

Kui palju võtab lastel harjumine aega, et pudeli kraaniveega täitmine ja kaasa võtmine muutuks igapäeva rutiiniks?

Harjumine võtab aega olenevalt lapsest, tavaliselt paar nädalat. Alguses vajavad lapsed rohkem meeldetuletusi ja juhendamist, kuid see muutub aja jooksul nende jaoks loomulikuks osaks päevast. Meie personal toetab lapsi selle harjumuse kujundamisel. Rühmades on väljakujunenud rutiin: kui laps tuleb lasteaeda, siis täidab ta ise oma veepudeli. Mõnedel rüh-

madel on seinal kokkulepete pildid, mõnikord kasutatakse ka taimereid meeldetuletuseks, mis aitavad vee joomise harjumuse toetamisele kaasa.

Kas selgitate lastele kraanivee joomise harjumuse keskkonnasäästlikkust ja kasulikkust tervisele?

Jah, kindlasti. Me räägime lastele, kuidas kraanivee joomine aitab vähendada plastjätmeid ja kaitsta selle toel keskkonda säästvalt. Samuti selgitame, kui oluline on vee joomine tervise jaoks, et hoida end tervena.

Kuidas on lapsevanemad algatusele reageerinud?

Lapsevanemad on väga toetavad olnud ning ostnud lastele veepudeleid, mida saab kasutada õues ka talvel. Aastast aastasse näeme seda, et lastevanemate teadlikkus joogipudelite kvaliteedi osas on tõusnud ning meie soovitusi on võetud väga arvesse.

Kui omandame harjumuse juua kraanivett enda metallist või klaasist pudelist, siis saame vältida plastpudelist joomist. Poes müüdava pudeliveega joomine enda teadmata sisse mikroplasti, kuna ühekordsed pudelid on tehtud eriti pehmest ja odavast plastikust (plastik nr 1, PET). Sellest parem valik on kasutada vastupidavamast polüpropüleen plastist joogipudelit (plastik nr 5, PP). Kuid joogivee puhul on parim valik plasti üldse vältida. Kraanivee tarbimine hoiab kokku palju ressursi, jääb ära plastpudelite tootmine, transport, pandipakendi kogumine jm. Metallist termos pudel seevastu on pika elueaga toode, mida saame kasutada aastaid. Tihti on eraldi müügil ka pudelite korgid, kui see juhtub ära kaduma.

Soovime edu Kohila Sipsiku Lasteaia keskkonnahoidlikule perele!

Maamesilase märgis – kohalik toode, parim Sulle ja keskkonnale

Kohila Keskkonnahariduse Keskus

Kohila Keskkonnahariduse Keskus otsustas anda sel aastal esimest korda välja Maamesilase märgise, mille eesmärk on julgustada tarbijat märkama kohalikke ettevõtteid, kes panustavad jätkusuutlikesse ja keskkonnasõbralikesse toodetesse. Virtuaalne Maamesilase märgis sümboliseerib toote kvaliteeti, kohalikku päritolu ning tootja vastutustundlikku suhtumist nii tarbijasse kui keskkonda.

Jõulud on peatselt ukse ees ja paljud lapsevanemad hakkavad juba mõtlema, mida pere pisematele soetada. Maailmas, kus ületarbimine ja masstoodang on saanud tavapäraseks, palume kinkide tegemisel keskenduda sellele, mis on tõeliselt vajalik ja kestlik. Miks mitte teha teadlikum valik ja eelistada kingitusi, mis on lastele arendavad ning samal ajal loodussõbralikud.

Keskkonnahariduse Keskus soovib tänava jõulude eel mõelda kingituste ökoloogilisele ja

lajäljele ning valida selliseid tooteid ja kingitusi, mis on valmistatud kohalikest materjalidest ja on kestlikud. Üheks suurepäraseks näiteks on puidust mänguasjad, mis on vastupidavad, arendavad lapse loovust ja pakuvad rõõmu aastateks.

Lohu Lelu – Kohila esimene Maamesilase märgise saaja

Esimese Maamesilase märgise soovib Kohila Keskkonnahariduse Keskus anda kohalikule ettevõttele Lohu Lelu, kes on juba üle 30 aasta valmistanud kvaliteetseid naturaalsest puidust mänguasju. Paljudele võib tulla üllatusena, et Kohila vallas Loone külas asub puutöököda, kus valmivad käsitööna mitmesugused toredad mänguasjad: puidust autod, traktorid, bussid, rongid, lennukid ja helikopterid. Lisaks toodetakse seal nukumööblit, õppevahendeid nagu tähed ja numbrid, puidust loomi ja ka salakarpe.

Lohu Lelu mänguasjad on valmistatud kohalikest männi- ja kasepuidust ning on disainitud kestma põlvest põlve. Mänguasjad on töötlemata puidust pinnaga, mida saab soovi korral laps ise kaunistada.

Kui otsid kestvaid ja keskkonnasõbralikke kingitusi pere pisematele, soovib Kohila Keskkonnahariduse Keskus jätta Aasia netipoodidest plastikust mänguasi tellimata ning astuda näiteks läbi hoopis Lohu Lelust.

Lapsevanemadena lastele mänguasju valides peaksime arvestama, et osad pehmed plastmänguasjad võivad sisaldada kahjulikke ftalaate. Ftalaadid on kemikaalid, mida kasutatakse plastmasside pehmenemiseks. Vältima peaks ka PVC-plastist mänguasju. Tihti on just Hiinast pärit mänguasjad lastele ohtlikud. See on ka üks põhjus, miks eelistada kohalikke naturaalseid tooteid.

Jätkame Maamesilase märgisega kohalike toodete ja tootjate tunnustamist Raplamaal ja selle lähiumbruses. Hea meelega ootame ka infot kohalike, tervislike ja keskkonnasäästlike toodete ja nende tootjate kohta meiliaadressile keskkonnaharidus@kohila.edu.ee. Maamesilase märgise kujundas Mirell Vinnal, illustratsiooni autoriks on Maria Välja.

Kohalik toode – parim Sulle ja keskkonnale!

Kohila valla lasteaedade VI keskkonnamängud

Angeelika Siigur

Sutlema-Aespa Lasteaed õpetaja

Keskkonnaharidus on teema, millega saab tegeleda juba lasteaia. Õppeprogrammi sisse saab tuua teemasid jäätmekäitlusest, uurida linde, loomi ja vaadelda looduskalendrit. Hea viis lasteaia keskkonnateemadega tegelemiseks on ka keskkonnamängude läbiviimine.

14. oktoobril koguneti Sutlema-Aespa lasteaia Linnupesa maja juurde kõikidest Kohila valla lasteaedadest keskkonnamängudele. Peamiselt koolieelikutele suunatud päev hõlmas endas palju põnevat ja harivat. Linnupesa lasteaia juures ootasid lapsi tuttavad näod, vahvalt kostümeeritud rollides: tundsi ära Linnupesa ja Metsaveere direktori, õppealajuhataja, Linnupesa maja õpetajad ja mitmed teised kallid pühendunud inimesed.

Keskkonnamängude soojenduseks jalutati gruppide kaupa ümber kauni Linnupesa lasteaia maja. Juba sel tiiril võisid tähelepanelikumad mänguhuvilised märgata ja meelde jätta märke järgmise ülesande tarvis. Kõikidele osalejatele, kes oli kogunenud 5–6 liikmeliste gruppide kaupa, jagati kätte maakaart ja bingo-loto põhimõttel piltidega varustatud leht. Pildid olid üles võetud sel samal armsal Sutlema küla trajektoiril, mida mööda kaardi abil liiguti.

Tiimidesse jagunenud laste ülesandeks oli tähelepanelikult jälgida ümbrust ja leida üles kõik maamärgid, hooned, teeviidad, mida oli fotodel kujutatud. Teekond kulges mööda Sutlema tänavaid, viies lapsed läbi maalilise mõisapargi, kus tehti väike soojendusharjutus. Sajajalgne sõber, kelle hõlmadelt võis päriselt

peaegu sada jalga leida, kogus lapsed enda ümber ning jagas meeskondadele ülesandeks teha sajajalgse puhkamise kohaks sügisvärvidega triibulised vaibad. Mõisapargi metsa alt leiti kollaseid, punaseid, halle, lillasid, pruune ja oranži toone otse loodusest, mida siis vaipadele triipudena reastati. Väikesed õpilased olid usinad märkajad ja korjajad. Iga tehtud vaip oli ai-

nulaadne ja sajajalgne sai jääda oma uutele vaipadele mõnusasti puhkama, kui laste teekond kaartide ja fotode abil viis edasi.

Üle silla ja mööda alleed, tänaval ja varemeis – märke oli kõikjal – jõuti tagasi Linnupesa lasteaia õuele. Selles mängus võitis seekord tähelepanu, märkamine ja sport värskes õhus. Koguneti Linnupesa lasteaia väliõppeklassi, et mõõtu võtta keskkonnateemalises viktoriinis. Taustajouks kaasasolnud õpetajatel paluti lahkelt lahkuda pisut eemale, et lapsed saaksid ise mõelda, ise vastata ja ise oma meeskonnas jõuda õigete vastusteni.

Viktoriin hõlmas mitmeid keskkonnateemalisi küsimusi: jäätmekäitlusest, loodusvaredest ja heaperemehelikest tavadest looduses viibijatenä. Napilt, kuid kindlalt, võitis ühe-

punktilise eduga seekordse mõõduvõtu ja au korraldada järgmised keskkonnamängud endale Sutlema-Aespa lasteaia Metsaveere maja Vaarikate rühma meeskond koosseisus: Sarah Voojärvi, Mia-Lisete Treier, Aron Madi, Heleri Tali, Harald Kanne.

Keskkonnamängude füüsilise- ja mõttetrenni võttis kokku maitsev meekook ja Linnupesa hoovi pärnapuudelt korjatud pärnaõitest valmistatud soe tee. Kõiki osalejaid peeti meeles ja autasustati osavõtu eest meenekoti ja kiidusõnadega. Viktoriinis võitnud meeskond viis endaga kaasa vahva rändkarika – savist linnuskulptuuri ja südametäie emotsioone meeleoluka päeva jagu.

Aitäh kõikidele osavõtjatele ja korraldajatele! Uute keskkonnamänguden!

KAS TEADSID?

Et hooghännalised on kasulikud tillukesed tegelased niiskes mullas ja ködukihis. Nad lagundavad taimejäänuseid, muutes need väärtuslikuks huumuseks. Eriti meeldivad hooghännalistele seemned. Eestis elab umbes 90 liiki hooghännalisi. Neil on selline nimi, kuna nad on väga head hüppajad. Hooghännalised kasutavad hüppamisel tagakehal olevat hüppeharki, painutades seda enne hüppamist vedruna pingele alla. Tiivad neil puuduvad. 1–4 mm suurused hooghännalised mängivad mullatekkes ja looduse aineriingluses olulist osa.

Kohila Keskkonnahariduse Keskus

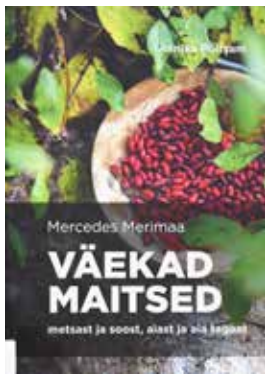
Hooghännalised seemel

Foto: Eimar Kull

Kohila Keskkonnahariduse Keskuse raamatusoovitused

„Väekad maitset metsast ja soost, aiast ja aia tagant“

Mercedes Merimaa
Menu Meedia
2024

Mercedes Merimaal oleks nagu mitu paari silmi. Seal, kus tavainemene näeb tüütut umbrohtu või söödamatut kannuseent, märkab autor kasulikke ravim- ja toidutaimi. Mitmekesised ja kordumatud maitseelamused on tagatud. Teekonda alustades tuleks olla valmis üllatusteks – tihti on vaja avardada oma mõtlemise piire, õppida, katsetada ja loovalt läheneda.

„Loovad loomad muutuvad maailmas“

Tuul Sepp
Postimehe kirjastus
2024

Selle raamatu peategelasteks on loomad, kes püüavad loovuse abil sammu pida inimtekkeliste keskkonnamuutustega. Hõlpsasti loetav ja humoorikas raamat põhineb autori, Eesti loo-

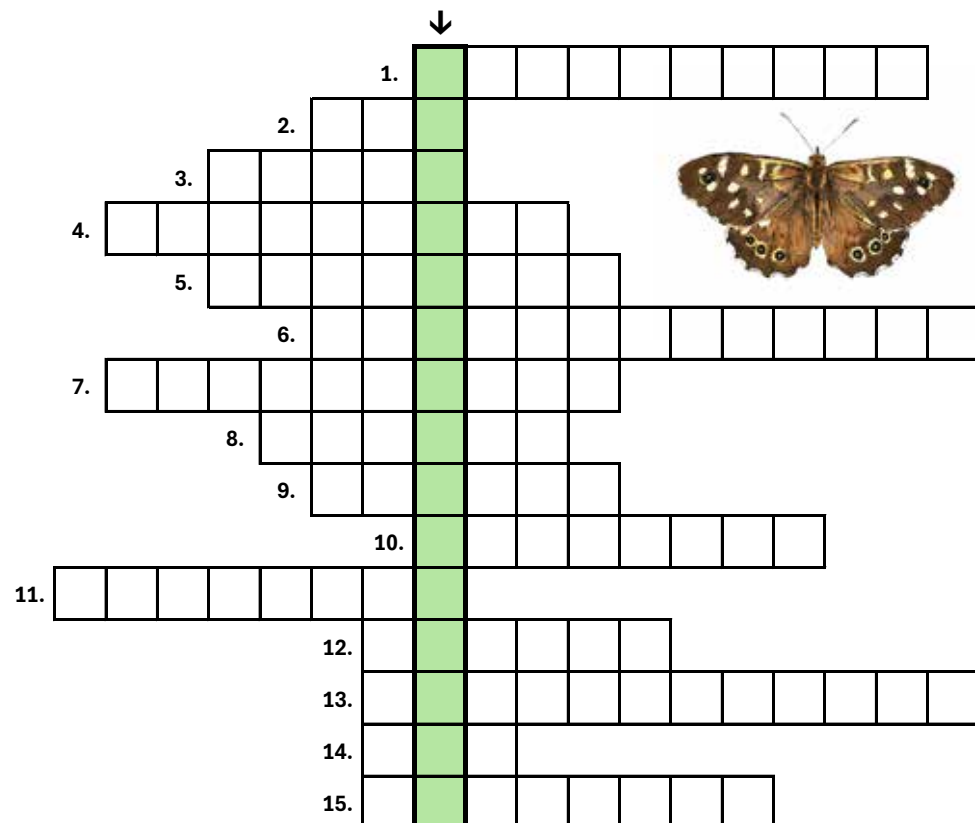
maökoloogi Tuul Sepa kogemustel ja teadustööl loomade käitumise uurimisel. Keskkonnareostus, elupaikade kadu, kliimamuutused, ületarbimine ja linnastumine on muutused, mis mõjutavad lisaks metsikutele loomadele ka inimest. Autor lõpetab raamatu väärt sõnumiga: „Muudame keskkonda nii vähe kui võimalik. Me mängime muidu süsteemidega, mis on paika loksunud miljonite, sadade miljonite aastate jooksul, nii inimese kui ka teiste loomade jaoks“.

„Putukad. Välimääraja“

Heiko Bellmann
Kirjastus Varrak
2024

Parajalt väike putukate määraja mahub igasse seljakotti ja aitab teil neid põnevaid loomi avastada. Tuvastage rohkem kui 360 kas Eestis või mujal Euroopas elavat putukat 526 foto ja 18 joonise abil. Sisuliselt on välimäärajat toimetanud Eesti bioloog Urmas Tartes.

1. Plastitükk, mis on väiksem kui 5 mm ja mida leidub üha enam maailmameres.
2. Kuidas kutsutakse mulgi murdes hunti: susi, ... , sutt.
3. Eesti metsloom, kes armastab leiba luusse lasta just puu otsas.
4. Millist Eestis leiduvat maavara peetakse Euroopa Liidus suurimaks?
5. Raudrohu ladinakeelne nimetus.
6. Putukas pildil.
7. Seebipuuline, mille viljast on võimalik valmistada looduslikku puhastusvahendit.
8. Sootaimede lagunemisel tekib ...
9. Loomanahast valmistatud eksponaat: topis ehk ...
10. Termin mida kasutatakse olmereovee kirjeldamiseks (tekib pesu pesemisel, nõudepesul, ei sisalda WC-st pärit reovett).
11. Seenejook või seenekali.
12. Terve kopra hambad on ... värvi.
13. Majandusmudel, mis seab esikohale ressursside jätkusuutliku kasutamise.
14. Jäätmekäitlus - millisesse mahutisse läheb kätekuivatuspaber?
15. Ainus putukas, mis toodab toitu, mida söövad ka inimesed.

Vasta õigesti küsimustele ja tumedamast lahtrist saad teada jätkusuutliku alternatiivi toidukilele. Oma vastus saada meiliaadressile khk@kohila.edu.ee. Kõigi õigesti vastanute vahel loositakse välja auhind.

RISTSÕNA KOOSTAS MIRELL VINNAL

KOHILA KESKKONNAHARIDUSE KESKUS KUTSUB

LOODUS- JA KESKKONNARING 1. - 6. KLASSILE

Huvitavad sind looduse avastamine, meisterdamine ja matkad? Meie huviringis saad kõike seda kogeda!

Mis me teeme?

- Mängime ägedaid loodusteemalisi mänge
- Matkame ja avastame üheskoos loodust.
- Meisterdame ja taaskasutame materjale.
- Uurime loodust lähemalt – loomad, taimed, putukad ja palju muud.

MILLAL JA KUS?

1 x nädalas.
Teisipäev 15.00-16.00
Huviring toimub Kohila Keskkonnahariduse Keskuses, ruumis B 203.
Huviringiga võib liituda igal ajal.

OSALEMINE ON TASUTA
khk@kohila.edu.ee

Mälestusreostus

Kohe-kohe on kätte jõudmas hingedeag – midagi hoopis enam kui hingedepäev. Kui ennemuistisel aal köeti lahkunud hingede soojaks saun ja pakuti paremat söögipoolist, siis odavate küünalde masstootmisega kogus hoogu massiline küünalde kalmule viimise komme.

Hing oli vanarahva uskumuste kohasel kogu elaval loodusel ehk emakesel Maal. Tavoline kalmistuküünal on aga valmistatud naftast, kivisöest või põlevkivist ehk parafiinist, mille maapõuest välja kiskumine on alati loodust kahjustav ettevõtmine. Küünal muutub hetkega prügiks.

Teadjate hinnangul (*Osoon: Probleem kalmuküünaldega*) võib Eestis jääda igal aastal kalmistutele maha miljonite küünalde jagu prügi. Kas suudad ette kujutada, kui

palju kaevandusi oli niisuguse hunniku küünalde tootmiseks tarvis?

Selle prügiga ei saa midagi mõistlikku peale hakata – ei taaskasutada, ümber töödelda, maha matta ega ära põletada (vähemalt mitte loodust reostamata). Musta huumorit hinnates võib isegi natukene naerda selle üle, et küünalprügi ei saa isegi ära põletada.

Mõtles sel hingedeajal Maa hingele. Sellele, kelle juurde kõik kord tagasi lähevad. Kutsu lahkunud aga hoopis sauna ja paku neile head paremat näiteks toitu hiiepuu alla viies.

Hing – see vana läänemeresoome ühissõna märgib elualget inimestes, loomades ja muus looduses ning on üks olulisemaid kujutelmi rahvausundis (väljavõtte folklore.ee veebilehelt).

Mis on hetkelise silmailu taga varjul?

Hea oli olla omadega rabas

12. oktoobri tasasel õhtul Rabivere rabas toimunud "Omadega rappa 18:18" sündmus jäi kõigi osalejate südamesse kui unustamatu sügisene seiklus. See oli õhtu, kus loodus, kunst ja muusika sulandusid üheks tervikuks, luues atmosfääri, mida on raske sõnadesse panna.

Õhtu kuldses valguses, mis peegeldus vaikse Kõnnu järve pinnalt, esines Maili Metssalu, kelle hinge puudutavad laulud põimuvad Jaan-Eerik Aardami õrnade kitarrikäikudega. See polnud pelgalt muusika – see oli rännak. Koos löid nad helid, mis kõlasid justkui looduse enda hääled – õhk täitus meloodiatega, mis paitasid hinge ning kutsusid peatuma ja hetke nautima.

Matkaraja ääres oli Annika Evisalu fotonäitus, mis rääkis lugusid pausidest, enesemõtisklustest ja rahu leidmisest. Fotod kandsid pealkirju nagu "Omadega sees", "Omadega väsinud", "Omadega rappa", tuues esile tänapäeva inimese vajaduse võtta aeg maha ja vaadata enda sisse. See oli meeldetuletus, et paus ei ole ainult jõudehetk – see on avastamise koht, kus aeg ja ruum loovad võimaluse kuulata seda, mida me sageli kiirustades ei märka. Evisalu looming ei olnud pelgalt visuaalne nauding – see oli sügav sissevaade meisse endisse, võimalus peegeldada läbi looduse objektiivi.

Päikeseloojangu valguses, mis värvis metsa ja järve sügiseelt soojades toonides, kujunes üritusest midagi sügavalt ühendavat. Inimesed, keda oli tulnud loodetust rohkem, istusid koos ning kuulasid legende ja muinasjutte, mis kandsid edasi muistset tarkust. Lugusid jagati, justkui oleks iga lugu väikene peatus, võimalus mõista midagi sügavamat. Vanad uskumused räägivad, et Kõnnu järv on paik, kus loodus kõneleb, ja see

õhtu ei olnud erand. Iga helin ja lugu resoneeris otsekui järve peegeldusega, luues tunde, et loodus ise räägib meiega läbi muusika, lugude ja vaikushetkede.

Linnuparved, kes just sel õhtul suundusid lõunamaale, tundusid andvat oma viimase hüvastijätku, nagu sulgedes ühe peatüki enne talve rahu. Nende häälsused liikusid üle taeva, jättes maha tühjuse, mis oli täidetud tänutundega – pausiga, mis andis meile võimaluse tunda sügavat ühendust mitte ainult looduse, vaid ka iseendaga.

Selles paigas, kus kiirelt elatud päevad tunduvad olevat kaugel mälestus, olid kohalviibijad valmis peatuma ja kuulama mitte ainult üksteist, vaid ka seda, mis jääb sõnade taha. Just nagu rabade peidetud sügavustes leidub rohkem, kui silmaga näha, leidis igaüks selles hetkes midagi enda jaoks olulist – olgu see rahu, taipamine või lihtsalt vaikuse nauding.

Järgmine kord ootab meid veelgi rohkem maagilisi hetki – uusi muinasjutte, mida lõkke ääres kuulda saame, värvilisi lehti, mis tuules tantsivad, ja peidetud aardeid looduses, mille leiamme vaid siis, kui oskame märgata.

Suur südamlilik tänu kuulub sündmuse korraldamise eest MTÜ-le Gaudeo ja toetajatele: Kohila vallavalitsusele ning Eesti Kultuurkapitali Raplamaa Ekspertgrupile, kelle toel see maagiline õhtu Kõnnu järve ääres teoks sai. Samuti ei saa unustada kümnekonda vabatahtlikku, kelle pühendumus ja abi aitasid muuta õhtu hubaseks ja meeldejäävaks. Teie panus on hindamatu – tänu teile sai loodusest, kunstist ja muusikast sündida eriline kogemus, mida meenutatakse soojusega veel kaua.

Korraldusmeeskond

Rapla Kultuurikeskuse suures saalis
Raplamaa Mälukeskuse konverents

MÄLETAMINE JA UNUSTAMINE

21. novembril 2024 kell 10.30-16.00

ESINEJAD: Sigrid Põld, Armar Paidla, Heiki Pärdi, Kaja Kivisaar, Kalju Idvand, Jürgen Kusmin, Aare Hindremäe, Age Rebel

6.DETSEMBER
19.00
Hageri rahvamajas
PUHKPILLIORKESTER SAKU
Kontsert ja seltskonnatantsude õhtu.

PILET 5 €

AVATUD KOHVIK
Info 53 77 55 86 Mihkel

*Keraamikaring
täiskasvanutele*

IGAL ESMASPÄEVAL
KELL 17.00-20.00
HAGERI RAHVAMAJAS

Oodatud vanad ja uued savihuvilised
juhendaja Ingrid Raudsepp
kontakt tel.55643528
või FB Hageri savituba
Anna oma tulekust teada!

Täiskasvanute
KÄSITÖÖRING
NELJAPÄEVITI
Hageri Rahvamajas
18.00-20.00

KOHTUME:
7.novembril
21.novembril
28.novembril

Juhendaja: Kristi Preimann
info, registreerimine: kristi.preimann@kohila.edu.ee

**TÖÖTUBA KOGU PERELE
HAGERI RAHVAMAJAS
10.november 12.00**

JÕULUPÄRJA TÖÖTUBA

Hind **15 eur** (sisaldab looduslikke töövahendeid)
Juhendab Maria, info ja registreerimine
tel.535 84 881 või FB
Kui soovid transporti siis küsi.

Kohila õmblusklass kutsub kõiki huvilisi kuulama loengusarja teemal **TOITUMISE SALADUSED**

I osa: peidetud universum sinu soolestikus. Soolemikrobioomi tähtsus tervisele ja heaolule. 9. novembril kell 11.00 Tohisoo mõisa seminariruumis.

Loengu tasu 10 eurot läheb Kohila õmblusklassi õppevahendite soetamiseks. Registreerumiseks saada e-kiri aadressile omb-lusklass@gmail.com või jäta osalemissoo Kohila õmblusklassi Facebooki lehele. Kohila õmblusklassi tegevust korraldab alates 2024. aasta sügisest Mittetulundusühing Siid ja Samet.

Oleme inimestena keerukad organismid. Meie kehaades teeb palju tibatillukesi keharakke igapäevaselt laitmatut koostööd. Aga me ei ole oma organismis sugugi üksi – lisaks meie keharakkudele toimetab seal hulgaliselt muid pisiolevusi, kes on elukoha sisse seadnud meie keha mitmesugustes paikades, näiteks meie nahal, suus, soolestikus. Kes need tibatillukesed olevused siis on? Miks on neid organismile vaja ja kuidas nende eest paremini hoolitseda? Räägime loengus soolemikrofloora määratust tähtsusest organismile ja erinevatest võimalustest, kuidas kaasa aidata soolebakterite elutegevusele ja tagada seeläbi viljakas koostöö meie organismiga.

Loengu viib läbi Laine Parts, Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli õppejõud, toitumisharidustaja, toitumisterapeut ja Kesk-konnauuringute Keskuse vanemkeemik. Oma karjääri alustas Laine toidulaboris keemiku ja mikrobioloogina ja suurem osa tema tööelust on kulgenud tervisliku toidu, toitumise, toiduohutuse ja -analüüsiga tegeledes. Keemiku hariduse omandas ta Tallinna Tehnikaülikoolis, spetsialiseerudes biokeemiale ja biotehnoloogiale. Toitumisharidustaja ja toitumisterapeudi kutse omandas Laine Rahvatervise Akadeemias. Alates 2023 aastast omab ta toitumisharidustaja kutsetunnistust. Labori- ja õppejõutöö kõrvalt tegeleb ta igapäevaselt ka toitumisharidustaja ja toitumisterapeudina, tehes vastuvõtte Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis.

Kohila õmblusklassi toimikond

1. DETSEMBER KELL 17.00

*Advendiküünla
süütamine*

KOHILA VABADUSE PLATSIL

Võta kaasa oma küünal või latern, et jõululvalgust kaasa viia.

Kohila raamatukogu lugemisklubi alustab teist hooaega

2024. aasta jaanuaris alustas Kohila raamatukogu kooskaimist lugemisklubi. Jõudsime esimesel kevadhooajal kohtuda neljal korral. Rääkisime lemmikraamatutest, lugemist hõlbustavatest nutirakendustest ning audio- ja e-raamatute platvormidest. Lisaks tutvustasid lugemishuvilised kuu jooksul loetud raamatuid ning arutasime „kodusse ülesandeks“ jäetud kirjandust. Kohtumised olid igal korral aina huvitavamad ning räägitud jutud üha pikemad.

Teist hooaega alustame kohtumisega kolmapäeval, 6. novembril kell 18.00, kus meil on võimalus rääkida raamatutest, mida oleme suve jooksul lugenud. Teisel korral saame kokku kolmapäeval, 4. detsembril kl 18.00.

2025. aasta tegevuse ning lugemisklubi toimumisaegade kohta saab täpsemat infot raamatukogust.

Oodatud on kõik lugemishuvilised ning vabakuulajad.
Kohtume raamatukogus!

Liisi Ploomipuu

**PABERIST
KUNST**

Õpituba 08.NOVEMBER 2024
KELL 15.00

Teeme vanadest raamatutest
jõulukaunistuse
Kohila raamatukogus
Osalemine tasuta

KAASTEGEVAD:
MÄNNISTE PEREBÄND
ANSAMBEL "TERAV PILK"
PRIIT AIMLA
TÕNU RAADIK
TOOMAS VAVILOV
ARE JAAMA
ANTS ÖNNIS
VILLU VIIRSALU

60

**KAUPO MÄNNISTE
JUUBELIKONTSERT**
KOLAVAD JUUBILÄRI AUTORILAUUD

23. NOVEMBRIL KELL 16 HAGERI RAHVAMAJAS
SISSEPAAS PRII

Elina Ilumets: minu jaoks oli võit juba see, et lavale jõudsin

Foto: Siim Kinnas

Elina Ilumets on sportlik 32-aastane naine, kes on sündinud ja kasvanud Kohilas ning tegutseb kahel päeval nädalas Kangoo Jumps treenerina Hageri rahvamajas.

Kuid viimase aasta jooksul on tema elus toimunud märkimisväärne muutus – ta astus fitnessimaailma ning jõudis hiljuti Baltimaade suurimal kulturismi ja fitnessi võistlusel Fitlap Cup 2024 pjedestaalile, saavutades 19. oktoobril toimunute algajate kategoorias kolmanda koha. 20. oktoobri võistlustel, kus olid laval nii algajad kui tipptegijad, saavutas Elina aga tugevas konkurentsis väärrika seitsmenda koha.

Elina fitnessiteekond algas 2022. aasta lõpus, kui ta otsustas proovida kätt võistlusspordis. Fitlap Cup 2024, kus ta tänava osales, on Baltimaade suurim kulturismi- ja fitnessiüritus, mis toob kokku parimad sportlased Eestist, Lätist, Leedust, Soomest, Rootsist ja Norrast. Võistluse korraldaja on kulturismilegend Ott Kiivikas, kelle panus selle sündmuse korraldamisele on märkimisväärne. Võistlus on kasvanud iga aastaga ja sel aastal osales seal enam kui 300 sportlast.

Elina jaoks oli see esmakordne kogemus võistluslaval ning ta oli tulemusega enam kui rahul – kolmas koht algajate kategoorias ja seitsmes koht järgmises voorus. “Minu jaoks oli võit juba see, et lavale jõudsin,” kommenteerib ta tagasihoidlikult. “Aga läks väga hästi, olen enda üle väga uhke.”

Fitnessivõistlusteks valmistumine nõuab täielikku pühendumist ning Elina jaoks tähendas see treeninguid neli korda nädalas, igapäevast kardiot ja poseerimistunde. “Ettevalmistus oli täpne ja rangelt juhendatud,” ütleb ta, rõhutades, et treeneri roll oli siin võtmetähtsusega. “Minu treener on Angela Absalon, kellega meie koostöö sujus väga hästi. Meie kontakt oli pidev – saatsin talle oma treeningute ja poseerimiste videosid ning sain pidevalt tagasisidet.”

Kuigi ettevalmistus oli intensiivne, toob Elina esile, et toitumine ja treeningud olid tema jaoks pigem nauditavad. “Kõige raskem osa oli kindlasti kardio ja elu ühekülgus – olles pidevalt eemal kallistest inimestest, süües ainult oma ettevalmistatud toitu ja keskendudes täielikult võistlusele. Motivatsioon on tore, kuid tõeline edu tuleb distsipliinist ja otsusekindlusest. Sa pead teadma, et sa tõesti tahad seda,” rõhutab ta.

Elina kirjeldab, kuidas lava taga oli eriline ühtekuuluvustunne ja tutvus paljude inspireerivate inimestega. Laval olemine oli tema jaoks unistuse täitumine. “Lavamelu ja -ilu on mind alati võlunud. Ootas seda hetke väga ja andsin endast kõik, mis mul oli. Fitmodeli kategoorias hinnatakse naiselikust ja sära, mis sobib mulle väga hästi.”

Kui ta kuulis, et oli saavutanud kolmanda koha, oli emotsioonide tulv tohutu. “Olen väga emotsionaalne, eriti dieedi ajal,” naerab Elina. “Pisarad ja rõõmukilked tulid kohe, kui sain teada oma tulemuse.” Võistlusejärgse päeva veetis ta kodus, kus tähistas pere ja sõprade seltsis. Tema abikaasa valmistas erilise söögi – broilerišalokki, kartulit ja värsket salatit, mida Elina nautis pärast võistlushooaja aegset range dieedi järgimist. Kuigi Elina ei osanud midagi kindlat võistlustelt oodata, oli medal ja karikas talle meeldiv üllatus. “See, et sain kolmanda koha, oli lihtsalt kirss tordil.”

Tuleviku osas plaanib Elina end pidevalt edasi arendada. “Minu eesmärk on olla veel parem kui täna – mina vs mina. Esimene hooaeg on veel Eestis, aga edaspidi plaanin kindlasti ka rahvusvahelistel võistlustel osaleda.”

Elina rõhutab, et tema teekond ei oleks olnud võimalik ilma lähedaste toeta. “Pere on selles alas number üks. Kui pere toetust ei ole, on väga raske nii intensiivselt fitnessile keskenduda,” selgitab ta. Tema lähedased on olnud kogu protsessi vältel ülimalt toetavad ja mõistvad.

Elina sõnul on võtmetähtsusega planeerimine ja prioriteetide seadmine. “Kõik on fitnessimaailmas oluline – toitumine, treeningud, taastumine, kardio ja isegi uni. Sa pead andma endast 100%, et tulemused tuleksid.”

Elina innustab ka teisi noori fitnessiga tegelema, kuid hoiatab, et see nõuab suurt pühendumist. “See on suur otsus ja seda tuleb teha ainult siis, kui oled valmis täielikult pühendumisele. Fitness nõuab palju ohverdusi, kuid kui see on sinu kirg, siis tasub see kõik ära.”

Elina Ilumetsa fitnessiteekond küll alles algas, kuid juba on ta saavutanud midagi märkimisväärset – mitte ainult pjedestaalikohta, vaid ka enesekindluse ja rahulolu oma saavutustega.

Merle Beljäev

Aespa pumtrack'i rada loob uusi liikumisvõimalusi kohalikele noortele

12. oktoobril toimus Aespa pumtrack'i raja ametlik avamine, mis tõi kokku nii kohalikke elanikke kui ka ametnikke. Pumtrack sobib erinevatele sõiduvahenditele ning on loodud nii algajatele kui ka kogunud sõitjatele ohutuks ja atraktiivseks keskkonnaks.

Aespa pumtrack valmis MTÜ Aespa Kodu eestvedamisel. Projekti kogumaksumus oli ligikaudu 120 000 eurot, millest 85% rahastati Leader meetmest ja ülejäänud 15% omaosaluse kulu kattis Kohila Vallavalitsus. Projekti elluviimine kestis mitu aastat, kuid tänu kohalikele aktiivsele panusele ja pühendumusele sai see lõpuks teoks. Aespa pumtrack asub Metsaveere lasteaia taga, aadressil Suvila tee 27, ja on avatud kõigile huvilistele.

MTÜ Aespa Kodu esindaja Marion Raudsepp märkis, et avamine oli kauaoodatud sündmus ning loodetakse, et uus pumtrack muutub kohalikus kogukonnas populaarseks ja aitab edendada noorte liikumisaktiivsust.

Merle Beljäev

EELK Hageri Lambertuse koguduse teated

Laupäev, 2. november. Hingedepäev

17.30 Hingedepäeva orelimuusikaga hardushetk. Organist Kadri Toomoja.

Pühapäev, 3. november. Hageri pasunakoor 77

10.30 Piiblitud kogudusemajas
12.00 Jumalateenistus, armulaud. Mängib koguduse pasunakoor.

Pühapäev, 10. november. Isadepäev. Ristimispuha

11.30–12.00 Raamatukogu kogudusemajas
12.00 Jumalateenistus, armulaud
Pühapäevakool kogudusemajas

Pühapäev, 17. november. Valvamispuhapäev

10.30 Kuulutusetund kirikus
12.00 Jumalateenistus, armulaud. Organist Mai Mänd.

Pühapäev, 24. november. Igavikupühapäev

11.30–12.00 Raamatukogu kogudusemajas
12.00 Pühapäevakool kogudusemajas
12.00 Jumalateenistus, armulaud. Tromboonil Ervin Aigro, orelil Mai Mänd.

Jumalateenistused Hageri kirikus
igal pühapäeval kell 12.00

Täpsem info koguduse kodulehel
<http://www.eelk.ee/hageri/>

TULGE OSTMA JA KAUPLEMA!

KOHILA TALVEKUU LAAT

03. november kl 9–15

KOHILA RDTJ PLATSIL

omatoodang/ käsitöö/toidukaubad/tööstuskaubad

talukaubad/vanavara

Leia meid @laadakorraldus

Info laadakorraldus@gmail.com, 5173664

TŠINGIS-KHAANI JÄLGEDES

ÕPITUBA

20. NOVEMBER KELL 18.00
Kohila Gümnaasium

PEETER VÄHI
TIINA JOKINEN

Kuigi oleme Mongooliasse sattunud enam kui ühel korral, põhineb käesolev vestlus peamiselt 2018. aastal asetleidnud ekspeditsioonil nähtul.

Käesoleva esitluse peamiseks märksõnadeks on Mongoolia mäed, otsatud stepid ja kõrbed, Tšingis-khaan ja mongolite hiigelimpeerium, budismi tõus ja langus, Eestimaa taustaga mees mongolite riigi eesotsas.

Kohila rahvaga kohtumise vorm on interaktiivne - see annab kuulajatele võimaluse küsimuste esitamiseks, täienduste tegemiseks või vastu vaidlemiseks.

REGISTREERUMINE
TEKSTISÕNUMIGA 505 3642
VÕI E-POSTILE REET.RUNGE@GMAIL.COM

OMAOSALUS 3 EUROT
TASUMINE KOHAPEAL SULARAHAS

Oleme Kohila kohalik väikeettevõtte, mis on pühendunud pakkuma kvaliteetseid ja orgaanilisi tooteid kogu perele. Meie valikusse kuuluvad hoolikalt valitud tooted, mis on valmistatud puhtast ja looduslikust toorainest.

Meie valikust leiad:
puhastusvahendeid, nahahooldustooteid kogu perele, toidulisandeid, nullkulu tooteid, mähkmeid, innovaatilisi beebitooteid, meigitooted

Kodulehel sisselogides kõik täishinnaga tooted -10% soodsamad!

Lisaks muud kuusoodustused.

info@heveren.ee
Telefoni nr: +372 53 020 891
Lai 2, Kohila vald, Rapla

Heveren
www.heveren.ee

KUULUTUSED

Ohtlike puude langetamine. Tel 5663 2968.

Kanarbiku talu müüb korralikke kuivi ja tooreid lepa, sang-lepa ja kase küttepuid! Pikkused 30, 33, 38, 43, 50 ja 60 cm! Vedu alates 5 ruumist! Kuiv 30 cm lepp, kask 40 l võrgus! Tel 5373 7294.

Müüa lõhutud kuivad ja toored küttepuid (kohaletoomisega). Uus! Kuivad küttepuid 40 l võrkkotis 30 cm (lepp, sanglepp, kask, saar). Info ja tellimine kodulehelt www.pakhalupuu.ee, tel 5099 598 või e-posti aadressilt pakhalupuu@gmail.com.

Ostan igasuguses seisukorras vanu sõidukeid, sääreväristajaid, tsikleid, haagised, traktorid (VAZ, GAZ, UAZ, Volga, Jawa, IŽ, Dnepr, Riga, Vjatka, Delta) jne. Maksan head hinda! Tel 5557 3890.

Ostan kokku autosid. Sobivad igas seisukorras. Autode arvelt kustutamine. Järgi tulemine puksiiriga. Tel 5345 1955, e-post autosober@gmail.com. Kuulutus ei aegu.

Küttepuid, pelleti- ja briketimid üle Eesti. Info www.puu24.ee või helista tel 520 0093 või 600 0136.

Ostan autosid, seisukord ei ole oluline. Tel 553 1989.

Ostan teie auto, kaubiku või maasturi. Tehniline seisukord ei oma tähtsust. Vajadusel registrist kustutamine ja ära vedu puksiiriga. Tel 5630 4306.

Ehitusmehed Harjumaal teevad järgmisi töid: terraside, puukuuride, garaažide, autovarjualuste, aedade ja saunade ehitus; katuste vahetus ja montaaž. Vundamendid ja puitkarkassid majad. Võtmed kätte. Survepesuriga katuste ja aedade pesu ja värvimine. Info tel 523 6803.

Mälestame kallist

HELMI RÄÄKU

Malle ja Meeli

Sügav kaastunne Raivo Pappelile kalli abikaasa

HELGI

kaotuse puhul

Perekonnad Jürna ja Paenurm

Tänuavaldus!

Kõik, mis elab, hingab.

Täna Kohila kiirabitimi ja suurepärase meedikut Mari-Triin Laanetsa, kes abistasid mind tebe meisterlikkusega 15. septembri tänu päiku kohapeal ja ähtpaatlikul, kui nad mind koduvärvast tippabini viisid. Nii tore on jälle kaunist sügisrasket kodupaika nautida ja vabalt hingata.

Tuhat tänu teile pühendumise eest!

Lugupidamisega
Ehnilil Halliste

TORUSTIKUD OÜ

KODULEHT:
www.torustikud.ee
e-post:
info@torustikud.ee
Tel 5839 0415; 5553 3948

Vee- ja kanalisatsiooni-torustike sise- ja välistööd

Valud kaovad, mälestus jääb

Südamlik kaastunne Irina, Anna, Viktoria, Grigori Jan ja kõik lähedased

ERIK MADISSONI

õnnetu surma puhul

Mariina ja Helen

KOSE KÜTTELADU

INFO JA TELLIMINE +372 504 0304
VÕI
INFO@KYTAME.COM

LISAKS SAADAVAL: TUME SAARE, TAMME JA HELE OKASPUU BRIKETT

KASE

PUITBRIKETT 960KG/ALUS 230€/ALUS

JA PELLETT

TERMohaab (KAUAPÕLEV) 960KG/ALUS 235€/ALUS

PELLET 6/8MM 975KG/ALUS 250€/ALUS

WWW.KYTAME.COM

TULE ÕPI AUTOJUHIKS!

MEIE AUTOKOOLIS EKSAMIEELSED SÕIDUD SAMA MARKI AUTOGA MIS RIIKLIKUL SÕIDUEKSAMIL.

ÕPINGUID SAAB ALUSTADA JUBA 15,5 AASTASELT.

E-TEORIAÕPE

+372 520 8107
RAPLA SÕIDUÕPE
@RAPLASOIDUOPE
WWW.RAPLASOIDUOPE.EE